

enim pertinet ad comprehensionem. Stat autem quod quis videt quiddam hanc omnipotentiam, & non penetret illam, quod est comprehendere; quia juxta principium D. Thom. infinitum nequit a finito adæquari, bene tamen infinitum potest a finito attingi. Porro ratio radicalis disparitatis datæ inter formaliter, & virtualiter contenta hæc est, quod, quæ in Deo sunt formaliter, eandem habent cognoscibilitatem, utpotè ejusdem actualitatis actus puri, & ejusdem indivisibilis esse: unde probant Thomistæ contra Scotistas, unum attributum non posse videri sine alio. At verò, quæ sunt in Deo virtualiter tantum, scilicet possibilia, habent diversam cognoscibilitatem; quia juxta inæqualem perfectionem creaturæ possibilis distinguitur inæqualis cognoscibilitas in potentia, qua virtualiter existit; magis enim relucet virtus divina in perfectiori creatura, quam in imperfectiori, ita ut qui perfectiorem seu plures penetrat in divina virtute, debet habere perfectiorem visionem, & perfectius lumen.

Obj. 3. Ad Coloss. 2. dicitur de Christo: *In quo sunt omnes thesauri sapientie*: ergo. R. hæc verba in tota sua latitudine verificari de Christo ratione divinitatis. Confer, quæ dixi in Tract. de Deo Dissert. 4. art. 9. & 10. §. 4.

Solvuntur Objectiones contra 2. Conclusionem.

Obj. 1. ab auctoritate. Marc. 13. dicitur: *De die autem illo vel hora nemo scit, neque Angeli in celo, neque Filius, nisi Pater*. Ps. 74. *Quæ ignorabam interrogabam me*. Jerem. 11. *Non cognovi quia cogitaverunt super me consilia*. Ex Patribus. Cyrillus in pluribus locis, & præsertim l. 9. Thesauri c. 4. Verbum, inquit, *humanam ignorantiam suscepit, & ut homo ignorat diem judicii: imò & ignorabat, ubi corpus Lazari erat*. Similia habent Hil. Athanas. Nazianz. Item Ambros. l. de Incarn. c. 7. dicit de Christo, quod *expers agnitionis infantia per humanam utique imprudentiam, quod adhuc non didicit, ignorabat*: Ergo.

R. ad 1. (*Hic art. 2. ad 1.*) quod Christus dicatur ut homo noscitur diem judicii, quia non facit scire, nec potestatem revelandi accepit a Patre, sicut Confessarius scit se noscitur ea, quæ audivit in confessione, quia non dicit ut revelet. Item sicut a contrario sensu legitur Gen. 22. *Nunc cognovi quod times Deum*; id est, nunc cognoscere te feci. Dicitur autem Pater scire, quia hujusmodi cognitionem tradidit Filio. Unde in hoc ipso, quod dicitur *nisi Pater*, datur intelligi, quod Filius cognoscit, & non solum quantum ad divinam naturam, sed etiam quantum ad humanam; quia, ut Chrysost. argumentatur homil. 71. in Matth. si Christo homini datum est; ut sit Judex, & sciat, qualiter oporteat judicare, quod est majus, multo magis datum est ei scire, quod minus est, scilicet tempus judicii. Ex hoc autem quod dicitur, *nec Angeli*, non sequitur, quod Angeli, sicut Christus sciverint sine facultate revelandi, quia non est necesse, quod sit omnimoda paritas. Origenes tamen hom. 30. in Matth. hunc locum exponit de Christo secundum corpus ejus, quod est Ecclesia, quæ hoc tempus ignorat. Quidam autem dicunt, hoc intelligendum de filio Dei adoptivo; non de filio naturali. Ad locum Ps. sensus est; *quæ ignorabam*, id est, quæ non feci, seu quorum non sum conscius. Ad locum Jerem. *Non cognovi*, id est, dissimulavi, non manifestavi me scire, &c. Ad Cyrillum: sensus ejus est, quod Verbum assumpserit naturam ignorantem, id est, eam naturam, quæ secundum rationem suæ speciei est ignorans, non tamen quod eam assumpserit quæ ignorantia: item quod Christus dispensatione quadam ita se gesserit, tanquam multa ignoraret; patet ex verbis sequentibus in Cyrillo. Eodem modo intelligendi sunt Hilarius, Athanasius, Nazianz. Ad Ambros. dico, eum tantum velle Christum didicisse, & profecisse per scientiam experimentalem, quo nempe modo res ab initio non sciebat, licet alio modo sciret, nempe scientia beata, & infusa.

Obj. 2. Si anima Christi omnia in quacumque differentia temporis existentia cognosceret, sequeretur 1. quod esset æquæ perfecta, ac scientia visionis Dei, 2. quod illam comprehenderet, utpotè comprehendens objectum ejus adæquatum: atqui neutrum potest admitti: ergo. R. D. primam Sequelam: (*Hic art. 2. ad 3.*) esset æquæ perfecta extensive, seu quoad numerum scibilem, C. intensive, seu quoad intensionem, & claritatem visionis, N. Quantitas scientiæ non solum attenditur secundum numerum scibilem, sed etiam secundum claritatem cognitionis. Quamvis igitur scientia animæ Christi, quam habet in Verbo, perficeretur scientiæ visionis, quam Deus habet in seipso quantum ad numerum scibilem; scientia tamen Dei excedit in infinitum quantum ad claritatem cognitionis scientiam animæ Christi; quia lumen in creatum divini intellectus in infinitum excedit lumen creatum quocumque, receptum in anima Christi.

Inst. S. Thom. immediate post verba relata addit: *Licet, absolute loquendo, scientia divina excedat scientiam animæ*

Christi, non solum quantum ad modum cognoscendi, sed etiam quantum ad numerum scibilem, ut dictum est. Ergo. R. S. Thom. in his verbis loqui de scientia Dei in tota sua latitudine, prout est simpliciter intelligentiæ, & visionis; est enim utraque una simplex scientia etiam absque virtuali distinctione, habens idem objectum formale, & scilicet divinam essentiam, & solum ex connotatione diversi objecti materiali distincta. Verum est ergo, quod, absolute loquendo, scientia divina excedat scientiam animæ Christi etiam quantum ad numerum scibilem, quia illa attingit non solum omnia existentia, sed etiam omnia possibilia, quæ non attingit scientia Christi; & inde fuit prima responsio ad 2. Sequelam argumenti. Cum enim sit omnino eadem scientia simpliciter intelligentiæ, & visionis in Deo; qui sola existentia attingit objectum ejus adæquatum, & consequenter non comprehendit illam. Altera solutio est, quod objectum adæquatum scientiæ visionis, quatenus in Deo, non sint tantum omnia existentia quoad an est, sed etiam quoad quid est, ad quæ non se extendit scientia Christi æquali perfectione, ac scientia Dei, utpotè longè minori claritate, & penetratione pollens, ut dictum est ex D. Thom.

Obj. 3. Anima Christi non potest cognoscere actu infinita; atqui intellectiones, & affectiones Angelorum, & hominum per totam æternitatem sunt infinitæ: ergo. Prob. Ant. 1. Cognoscere infinitum repugnat definitioni infiniti: ergo. Prob. Ant. Infinitum definitur a Philosoph. 3. Ethic. cujus quantitatem accipientibus semper est aliquid extrinsecum: ergo. 2. Infinitorum scientia est infinita: atqui scientia animæ Christi non est infinita: ergo. 3. Infinito non potest esse aliquid majus; atqui plura continentur in scientia divina absolute loquendo, quam in scientia animæ Christi, ut dictum est: ergo. R. N. Ant. (*ib. art. 3. ad 1.*) Ad prob. 1. D. Ant. Cognoscere actu infinitum ad modum cogniti, seu infiniti repugnat definitioni, C. Cognoscere actu infinitum ad modum finiti, seu cognoscens, repugnat, &c. N. Ant. Igitur infinitum quantitative, si accipiatur pars post partem in actu, sicut est impertransibile tam realiter, quam secundum designationem, ita est impertransibile secundum cognitionem, & ideo dicitur, quod ut sic sit ignotum, & implicat, quod pertransendo cognoscatur. Sed, sicut materialia possunt accipi ab intellectu immaterialiter, ita infinita possunt ab intellectu accipi non per modum infiniti, sed quasi finitè, ita ut ea, quæ sunt in seipsis infinita, sint intellectu cognoscens finita. Et hoc modo anima Christi scit infinita, in quantum scit ea non discutendo per singula, sed per unam speciem, & prout in aliquo uno scilicet Verbo existunt, seu præsentantur. Ad 2. Probat. (*Ibid. ad 2.*) Ant. D. Maj. Infinitorum secundum essentiam scientia est infinita, C. Maj. Infinitorum secundum aliam rationem, sed finitorum secundum essentiam, scientia est infinita, N. Maj. Scientia enim dicitur finita, vel infinita ex finitate vel infinitate proprii objecti, & non ex alia finitate vel infinitate. Proprium autem objectum intellectus est quod quid est, seu essentia; & ideo, si essentia est infinita, scientia est infinita; si e contra essentia est finita, scientia est finita. Unde, cum infinita scita ab anima Christi sint finita secundum essentiam (clauduntur enim in aliqua specie) licet infinita secundum multitudinem, non inferunt scientiam animæ Christi esse infinitam simpliciter. Ad 3. Probat. (*ib. ad 3.*) Ant. D. Maj. Infinito simpliciter quoad omnia non potest dari majus, C. Maj. Infinito secundum aliquod determinatum non potest dari majus, Subdistingo, in illo ordine, C. extra illum ordinem, N. Ad explicationem nota, infinitum non esse substantiam, sed accidens rebus, quæ infinitè dicuntur, & esse proprietatem infiniti, quod infinito non sit aliquid majus. Unde, sicut infinitum multiplicatur, aut coarctatur secundum diversa subjecta, ita necesse est, quod proprietates infiniti multiplicetur, aut arctetur secundum subjecta infiniti, ita ut conveniat unicuique illorum infinitorum secundum idem subjectum: sic proprietates infiniti positi in linea arctatur ad illam, positi in superficie arctatur ad illam superficiem. Sic igitur, si accipiamus unam lineam infinitam, in illa non est aliquid majus infiniti: & similiter, si accipiamus aliam quancumque aliarum linearum infinitarum, manifestum est quod unicuiqueque earum partes sunt infinitæ. Oportet ergo, quod omnibus illis partibus infinitis non sit aliquid majus in illa linea; tamen in alia linea, & in tertia erunt plures partes etiam infinitæ præter istas. Id patet in numeris; nam species numerorum parium sunt infinitæ, & similiter species numerorum imparium, & tamen numeri pares, & impares sunt plures quam pares.

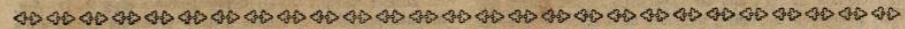
Inst. contra 1. respons. Repugnat, infinita actu produci: ergo repugnat, infinita actu cognosci, alias plus posset cognoscere intellectus, quam Deus posset facere. R. 1. D. Ant. Repugnat, infinita actu produci in propria duratione, C. In nunc æternitatis cum successione in propriis durationibus, N. R. 2. N. Conseq. Multa enim possunt simul cognosci, quæ non possunt simul produci, ut sunt partes temporis, & motus: sic simul

mul cogno sco quatuor quadrantes unius horæ, quæ non possunt simul produci. Non est ergo mirum, si multitudo infinita possit simul cognosci, licet non possit simul produci: & si istud argumentum valeret, probaret, quod nec Deus ipse possit actu infinita videre, quia illa simul producere non potest.

Inst. contra 2. respons. Cognitionis, quæ simul cognoscuntur infinita objecta secundum multitudinem, etsi finita secundum essentiam, debet esse infinita: ergo. Prob. Ant. 1. Cognitionis, quæ duo simul attinguntur, est perfectior illa qua unum solum objectum cognoscitur, & sic deinceps. Unde experientia convincitur, eo majorem requiri attentionem, quo plura cognoscuntur objecta: ergo, quæ se extendit ad infinita objecta, erit perfectioris infinitæ. Prob. 2. primum Ant. Cognitionis, quæ simul attinguntur infinita objecta, æquivaler infinitis cognitionibus ad singula divisivè terminabilibus: ergo est infinita. R. N. Ant. Ad Prob. D. Ant. Cognitionis, quæ simul duo cognoscuntur per plures species, est perfectior illa, &c. C. Ant. quæ duo cognoscuntur per unam speciem, N. Ant. & eò magis si cognoscatur non ex penetratione cause, sed ex libera Dei revelatione. Sic autem est in Christo, qui infinita futura videt in Verbo per unam speciem scilicet divinam essentiam, quæ, quatenus est speculum sine macula, liberum quidem & non necessarium, revelat quæcumque vult Christo, præterita & futura. Ad 2. Prob. D. Conseq. Ergo est infinitum secundum quid, id est, altioris ordinis, C. simpliciter, R. Unum enim individuum altioris ordinis non solum æquipollet, sed excedit

dit infinita individua inferioris ordinis: sic Sol est perfectior omnibus generabilibus, & corruptibilibus, etiamsi Modus esset æternus: sic homo est perfectior omnibus brutis, etiamsi foret infinita secundum numerum. Unde, cum visio beatificat sit superioris ordinis ad singulas visiones quarumcumque singularium in infinitum, æquipollet illis; imò excedit illas, absque eo quod sit infinita simpliciter.

Obj. 4. D. Thom. art. 3. concedit tantum animæ Christi cognoscere infinita in potentia, quatenus comprehendit potentiam creaturæ, in qua infinita in potentia continentur; quam scientiam dicit esse per modum simplicis intelligentiæ, negat autem expressè eam cognoscere infinita actu. R. S. Thom. loqui de infinitis substantiis, quæ non sunt infinitæ nisi in potentia etiam per totam æternitatem; non de infinitis accidentibus maxime spiritualibus, quales sunt intellectiones, & affectiones hominum & Angelorum, quæ per totam æternitatem sunt infinitæ actu, non hoc sensu quod omnes existant simul in propria duratione, sed quod æternitas indivisibilis extendatur ad omnes. Patet 1. ex ratione, quam affert S. Thom. quia, inquit, *non sunt infinita actu...eo quod status generationis, & corruptionis non durat in infinitum. Unde est certus numerus non solum eorum (scilicet, substantiarum permanentium) quæ sunt abque generatione, & corruptione, sed etiam generabilium, & corruptibilium*. 2. Quia S. Doctor art. 2. præced. ad 2. dicit, animam Christi scire quæcumque scit Deus scientia visionis; scit autem Deus infinita actu, ut docet t. p. q. 14. art. 12.

DISSERTATIO XI.
DE SCIENTIA CHRISTI INFUSA.

Div. Thom. Quest. 11.

ARTICULUS I.

Utrum in Christo fuerit Scientia infusa præter beatam?

Nota 1. Objectum posse cognosci, vel in Verbo, vel in seipso. Cognoscitur in Verbo per scientiam beatam; cognoscitur in seipso immediate per scientiam infusam, vel acquisitam. Nota 2. scientiam non secus, ac virtutem dupliciter dici infusam, per se scilicet & per accidens. Infusa per se est illa, quæ non nisi a Deo causari potest; infusa per accidens est illa, quæ propriis actibus potest acquiri, de facto tamen non acquiritur, sed a Deo solo infunditur; & est ejusdem speciei cum acquisita: talis fuit, v. gr. Adami scientia, quam Deus ipsi ab initio indidit. Nota 3. Animam rationalem esse capacem dupliis status, nempe, conjunctionis ad corpus, & separationis ab illo; & in utroque statu speciale habere cognoscendum modum connaturalem. In statu conjunctionis cognoscit per conversionem ad phantasmata a sensibus hausta. In statu separationis cognoscit per species infusas, sicut Angeli, quia tunc deficient organa ad deprehendas species.

Dico: (*Hic q. 9. art. 3. 6.*) Præter scientiam beatam fuit in Christo scientia infusa. Prob. (*Ibid.*) Decebat, ut natura humana assumpta a Verbo imperfecta non esset; atqui, si caruisset scientia infusa, fuisset imperfecta: ergo. Prob. Min. Omne, quod est in potentia, est imperfectum, nisi reducatnr ad actum; atqui anima Christi erat in potentia ad cognoscenda objecta in se, non solum per species a phantasmatibus abstractas, sicut in statu conjunctionis, sed etiam per species a Deo infusas, sicut in statu separationis: ergo. Patet Min. Quia Christus erat non solum viator, sed etiam comprehensor, cui proinde ut tali competeat modus cognoscendi animæ separate per species infusas. Unde ait S. Doctor q. 20. de Verit. art. 3. ad 1. *Cum Christus esset comprehensor & viator, habuit utrumque per modum considerandi; unum, quo Angelis conformabatur, ut sine discursu consideraret; alium, quo per conversionem ad phantasmata.*

Confirm. 1. Intellectus Christi non debuit minus perfici, quam intellectus Angelicus; atqui in Angelis secundum Aug. l. 11. de Civit. c. 7. ponitur duplex cognitio, nã scilicet materialis, per quam cognoscuntur res in Verbo: & alia vespertina, per quam cognoscuntur res in propria natura per species sibi inditas: ergo præter scientiam divinam in creatam est in Christo secundum ejus animam scientia beata, quæ cognoscit Verbum, & res in Verbo, & scientia infusa, sive indita, per quam cognoscit res in propria natura per species intelligibiles humanæ menti proportionatas. Confirm. 2. Juxta sæpè traditionem principium, debetur Christo ratione unionis hypostatice omnis perfectio possibilis non repugnans beatitudini; seu fini Theol. Billuart. Pars Tertia.

Incarnationis; atqui scientia infusa est possibilis, nec repugnat beatitudini, seu fini Redemptionis: ergo.

Ex dictis colliges 1. Scientiam infusam Christi se extendisse ad supernaturalia, & naturalia; seu in eo fuisse duplicem scientiam infusam, unam supernaturalem, qua objecta supernaturalia attingebat, alteram naturalem, nempe ex parte objecti, qua objecta naturalia cognoscebat. Evincitur istud corollarium ex omnibus probat. nostræ Conclusionis. 1. Quia anima Christi erat in potentia ad cognoscenda, & supernaturalia, & naturalia per species infusas. 2. Quia sic cognoscitur Angeli. 3. Quia perfectius est multis modis posse demonstrare sive naturalia, sive supernaturalia, quam unico. Id totum & præcedentia docet D. Thom. Opusc. 2. c. 216. his verbis: *Quia nulla perfectio creaturis exhibita animæ Christi, quæ est creaturarum excellentissime, deneganda est, convenienter præter cognitionem, qua Dei essentiam vidit, & omnia in ipsa, triplex alia cognitio est ei attribuenda. Una quidem experimentalis, sicut aliis hominibus, in quantum aliqua per sensus cognovit, ut competit nature humana. Alia divinitus infusa ad cognoscenda omnia illa, ad quæ naturalis cognitio hominis se extendit, vel extendere potest...Sed quia Christus secundum humanam naturam non solum fuit reparatur natura, sed etiam gratia propagator, affuit etiam ei tertia cognitio, qua plenissime cognovit, quidquid ad mysteria gratiæ potest pertinere.*

Dico: Anima Christi per scientiam infusam supernaturalem potest attingere objecta naturalia; licet enim scientia inferioris ordinis non possit attingere objecta superioris ordinis, atamèn scientia superior potest attingere ea, quæ sunt in inferiori ordine, adeoque supernaturalis naturalia, sicut cognitio intellectualis materialia, infinita finitum, increata creatum attingit: ergo superfluit scientia infusa naturalis. R. D. conseq. Ergo superfluit scientia infusa naturalis, ut plura sciantur, C. conseq. ut sciantur alio modo. N. conseq. Erat enim anima Christi in potentia, ut sciret naturalia, nedum per scientiam naturalem acquisitam, nedum per scientiam supernaturalem infusam, sed etiam per scientiam naturalem infusam.

Colliges 2. scientiam infusam fuisse Christo ab instanti conceptionis; tum quia ipsi debebatur ratione unionis hypostatice; tum quia non fuit nobis utile, quod aliquo tempore Christus ea caretet. Neque refert, Christum illo instanti habuisse actum visionis beatificæ; non enim repugnat duos actus, quorum alter ad alterum refertur, eique quodam modo subordinatur, esse simul: sic intellectus simul & semel principia cognoscit, & conclusiones ex illis elicit: Ergo pariter potuit anima Christi elicere actum visionis beatificæ, & scientiæ infusæ, quæ ad visionem sequitur, eique quodam modo subordinatur.

Obj. 1. contra Conclusionem. Per scientiam beatam, & naturalem

turalem acquisitam expletur omnis potentialitas animæ Christi ergo infusa superfluit. Prob. Ant. Per scientiam beatam expletur potentialitas obedientialis, per acquisitam potentialitas naturalis: ergo. R. N. Ant. ad Probat. D. Ant. Per scientiam beatam expletur potentialitas obedientialis animæ Christi quoad numerum scitorum, & similiter per acquisitam potentia naturalis, C. Ant. quoad modum sciendi, N. Ant. & Conseq. Igitur erat potentia obedientialis in Christo, nedum ad cognoscenda objecta supernaturalia in Verbo, sed etiam ad cognoscendum ea extra Verbum in seipsis per species infusas secundum modum connaturalem cognoscendi animæ separate, & Angelorum, quatenus erat in eo potentia ad cognoscendas res naturales in seipsis, nedum per species abstractas a sensibilibus, sed etiam per species infusas. Repones: Non datur in Deo duplex modus cognoscendi res in Verbo, & in seipsis per species infusas: ergo nec in Christo. R. N. Conseq. Disparitas est 1. quod repugnet intellectui divino specificari ab objectis creatis, non intellectui Christi 2. Quia repugnat, dari in intellectu divino, & infinite perfectio modus cognoscendi minis, & magis perfectus, non intellectui creato Christi: modus autem cognoscendi res in Verbo perfectior est, quam modus cognoscendi eas in seipsis per species infusas.

Obj. 2. Scientia infusa non erat debita animæ Christi: ergo, etsi ea caruerit, nullum sequitur inconveniens. Patet conseq. Quia carentia negativa alicujus perfectionis, sive carentia perfectionis non debita, non est imperfectio, quæ debeat reieciari ab humanitate Christi; siquidem nulla res dicatur imperfecta ex eo, quod careat perfectione, quæ ipsi non debetur. Sic homo caret facultate volandi, & tamen inde non sequitur inconveniens, nec dicitur imperfecti. Prob. ergo Ant. Et 1. scientia infusa supernaturalis non debetur intellectui creato, & naturali Christi, cum de ratione formæ supernaturalis sit esse supra exigentiam, & debitum naturæ creatæ, & creabilis. 2. Neque scientia infusa naturalis, quia non connaturale est animæ, dum est unita corpori, ut intelligit per species infusas, sed solum postquam est a corpore separata, ut docet D. Thom. quæst. unica de anima art. 15. ad 14. Et quæst. 2. art. 17. ad 2. Ergo. R. N. Ant. ad Probat. N. Ant. pro utraque parte. Ad prob. 1. partis D. De ratione formæ supernaturalis est, esse supra exigentiam naturæ creatæ, præcisè secundum se, & in puris naturalibus consideratæ, C. ut elevatæ ad esse personale Verbi, & ad ordinem gratiæ, N. Hoc enim titulo est ipsi connaturaliter debita non quidem omni omnino perfectio supernaturalis possibilis, sed omnis perfectio supernaturalis connaturaliter possibilis, & proportionata secundum ordinem ad unionem hypostaticam. Ad prob. 2. partis similiter D. Non est connaturale animæ puri viatoris, dum est conjuncta corpori, ut intelligit per species infusas, C. animæ viatoris simul & comprehensoris, N. ratione enim elevationis supra corpus ortæ ex statu beatitudinis, ut dictum est, connaturale erat animæ Christi cognoscere sine conversione ad phantasmata, ut docet D. Thom. hic art. 1. ad 2. & art. 2. o. & q. 20. de verit. art. 3. ad 1.

ARTICULUS II.

Utrum Christus per scientiam infusam omnia cognoverit?

Per ly omnia hic non intelligimus possibilis, de quibus in fine articuli, sed solum omnia in aliqua temporis differentia existentia, scilicet præterita, præsentia, & futura, sive naturalia, sive supernaturalia. Dico: (Hic q. 11. art. 1. o.) Christus per scientiam infusam cognovit omnia, tam naturalia, quam supernaturalia.

Prob. 1. pars. (Ibid.) Perfectio animæ Christi exigebat, ut omnis ejus potentialitas esset reducta ad omnem actum non quidem absolute possibilem, sic enim potentia obedientialis est inexplabilis, sed ad omnem actum convenientem secundum statum suum, & per ordinem ad unionem hypostaticam, seu secundum ordinem divinæ sapientiæ, cujus est limitem, & mensuram præfigere supernaturalibus, & potentie obedientialis juxta conditionem status, & exigentiam rerum: atqui duplex est in Christi anima potentialitas, una naturalis ad cognoscenda omnia naturalia, nedum per species acquisitas, sed etiam infusas, quatenus est comprehensor, & obedientialis ad cognoscenda omnia supernaturalia etiam per species infusas; hoc patet ex dictis art. præced. ergo Christus per scientiam infusam, &c. Excipit S. Thom. in fine o. essentia divinæ cognitionem, non quancumque; novit enim Christus per scientiam infusam longè perfectius divinam naturam, quam Philosophi, quam animæ separate, imò quam Angeli. Intelligit ergo S. Doctor cognitionem divinæ essentia, quæ est visio ejus, quia

Deus videri non potest per illam speciem, ut docetur in prima parte; sed videtur scientia beata per se ipsum immediate.

Consecraria notata digna.

Colliges 1. ex dictis, Christum per scientiam infusam cognovisse omnia naturalia, non solum in communi quoad rationes genericas, & specificas, sed etiam distinctè & in particulari, quoad rationes individuales. Prima pars patet, tum explicatione Conclusionis, tum ex eo quod Christo, ut Judici, capiti, & supremo Domino totius universi, omnium universum spectantium cognitio ipsi competeret. Secunda pars etiam patet, quia dignitas Christi exigebat, ut ea, quæ cognoscebat, perfectiori modo possibili cognosceret; atqui modus cognoscendi res, non solum in communi, seu etiam distinctè, & in particulari, est perfectior, quam modus cognoscendi in communi tantum, utpotè similior divinæ cognitioni: ergo. Confirm. Angeli secundum D. Thom. 1. p. q. 55. & 56. cognoscunt res naturales distinctè, & in particulari, quia eas cognoscunt per species infusas exemplatas a divina essentia, proit habet rationem speciei intelligibilis, sub qua ratione representant omnes res naturales secundum proprias, & individuales earum rationes; atqui Christus per scientiam infusam cognoscit res naturales per species similiter exemplatas a divina essentia, nec ejus cognitio est imperfectior cognitione Angelica: ergo.

Dices 1. Scientia non est de singularibus: ergo. R. D. Ant. Scientia procedens ex lumine naturali primorum principiorum non est de singularibus, C. quia singularia, proit subsunt tali lumini, non sunt certa & immutabilia: Scientia procedens ex lumine certo & infallibili divinæ revelationis, N. quia singularia, proit subsunt tali lumini, sunt certa, & infallibilia, & ea ratione nostra Theologia ad singularia se extendit.

Dices 2. Cognitio omnium singularium non pertinet ad perfectionem intellectus Christi: ergo. Prob. Ant. non intellectus speculativi, quia speculatio non est de singularibus, non etiam intellectus practici, quia, dato quod agibilia singularia ad ipsius perfectionem pertineant, multa sunt alia singularia, quæ non sunt agibilia, v. gr. arenæ maris, quæ latent in aquis & in visceribus terræ, uno verbo, omnia factibilia. R. N. Ant. Ad probat. dico 1. cognitionem omnium singularium pertinere ad perfectionem, si non intensivam, saltèm extensivam intellectus speculativi. 2. omnia omnino singularia pertinere ad perfectionem intellectus Christi practici, non quatenus est homo particularis, sed quatenus est finis, & Dominus totius universi, cui omnia subjecta sunt.

Dices 3. Non videtur possibile humano intellectui cognoscere omnia singularia, quæ ferè sunt infinita, cum ad hoc infinitè ferè species requirantur: ergo. R. Christum per scientiam infusam paucis admodum speciebus omnia singularia attingere; quia, licet illæ species non sint tam universales, ac Angelicæ, non sunt tamen tam particulares, ac illæ, quæ deponuntur a sensibus, quia sunt similitudines derivatæ ab essentia divina, ut habet rationem speciei intelligibilis: unde eadem species representant clarè, & distinctè naturam specificam, & omnia ejus individua.

Colliges 2. Christum per scientiam infusam cognoscere cogitationes cordium, & futura contingentia: quia id exigit ejus dignitas qua capitis, qua Domini, & qua judicis universi.

Dices 1. Solius Dei est futura cognoscere: ergo. R. D. Ant. Solius Dei est futura cognoscere virtute propria, C. virtute ab ipso communicato, N. Dices 2. Non potest assignari modus, quo Christus per scientiam inditam futura contingentia cognoscit. 1. enim non cognoscit illa in suis causis proximis, quia sunt indifferentes & indeterminatæ. 2. non in prima causa, scilicet, divina essentia determinata per suum decretum, hic enim modus pertinet ad scientiam beatam. 3. non in testimonio Dei revelantis illorum futuritionem, hic enim modus pertinet ad Prophetiam, vel fidem. 4. denique non in seipsis immediate, quia non habent esse determinatum, sed indifferens ad essendum, & non essendum. R. his omnibus modis Christum cognoscere futura, probabile est. 1. in causis proximis & in seipsis immediate; quia, licet tam causæ proximæ futurorum contingentium, quam futura ipsa præcisè secundum se considerata, sint indeterminata, tamen ut subsunt decreto Dei, sunt determinata. Undè, sicut essentia divina per suum decretum determinata futura contingentia in se, & in suis causis representat, sic etiam possunt dari species infusæ ab essentia divina exemplatæ, quibus futura contingentia, & eorum causæ, ut subsunt divino Decreto, representantur. 2. In ipso Dei, decreto, non quidem viso directè, hoc enim pertinet ad scientiam beatam; sed indirectè per speciem representantem directè & immediate animæ Christi suam visionem beatificam, mediata autem & indirectè ipsam essentiam Dei, quæ est objectum &

ARTICULUS III.

Aliæ difficultates breviter expenduntur ex cæteris articulis D. Thomæ.

Queritur 1. utrum Christus poterit uti hac scientia infusa sine conversione ad phantasmata? Non est difficultas ex parte ipsiusmet scientiæ infusæ, quæ talis enim est independentes a phantasmatis, ut patet; sed ex parte intellectus, qui in hoc statu conjunctionis est adstrictus ad phantasmata. R. (Hic q. 11. art. 2. o. & ad 3.) Christum potuisse uti scientia infusa sine conversione & cum conversione ad phantasmata pro voluntatis arbitrio. Ratio ejus est; quia Christus erat comprehensor similis & viator: quatenus comprehensor non subditur corpori, nec ab eo dependet, sed totaliter ei dominatur, & consequenter habet ex illa parte modum intelligendi proprium Angelis & animabus separatis, qui est sine dependentia a phantasmatis: quatenus verò viator habet modum intelligendi proprium viatoribus, qui est per conversionem ad phantasmata; quia potuit uti, si voluit, maxime circa res sensibiles.

Sed petes, in quo consistat hæc conversio ad phantasmata? R. non consistere in eo, quod simul cum scientia infusa utatur concomitantè phantasmate: sic enim posset dici, quod scientia beata foret etiam per conversionem ad phantasmata: neque in hoc, quod usus scientiæ infusæ dependat a speciebus depremissis a phantasmatis, tanquam à principiis cognitionis, ut in nobis: sed quod utatur phantasmatis ex imperio ejus formati, tanquam ministris suæ cognitionis, hoc scilicet modo. Ex imperio scientiæ infusæ, seu intellectus dominio supra phantasia, formatur in ea phantasma de eodem objecto, de quo habet jam speciem infusam, & utitur illa specie, non ut absolute representat suum objectum, sed ut representat illud cum aliqua comparatione ad illud phantasma; ita quod phantasma etiam speculetur quatenus comparabile cum objecto representato per speciem, & formatum ex ejus scilicet scientiæ infusæ imperio.

Queritur 2. Utrum scientia infusa Christi fuerit collativa, seu discursiva? R. (Ibid. art. 3. o.) hanc scientiam non fuisse discursivam quoad acquisitionem, quasi a noto ad ignotum processisset, fuit enim infusa; potuisse tamen esse discursivam, vel non discursivam quoad usum. Quia Christus ut comprehensor potuit cognoscere modo Angelico unico actu conclusiones in principiis, effectus in causis; species enim infusæ utpotè universales & ab ideis divinis exemplatæ, natæ sunt representare principia velut conclusionibus facta, & causas effectibus plenas. Potuit etiam ad modum viatorum diversis actibus & cognitionibus conclusiones ex principiis, effectus ex causis, proprietates ex essentiis deducere; non quidem procedendo a noto ad ignotum simpliciter, ut dictum est, sed ad ignotum per eum actum, quem de novo elicit: eo modo quo interdivines scientes ex causis concludunt effectus, non ut de novo addiscant, sed volentes uti scientia, quam jam habent.

Queritur 3. utrum scientia infusa in Christo fuerit perfectior scientia Angelorum? R. sub distinctione. (Ibid. art. 4. o.) Si consideretur secundum id, quod habuit a causa influente, est multo excellentior, quam scientia Angelorum, & quantum ad multitudinem cognitorum, & quantum ad scientiæ certitudinem; quia lumen Christo divinitus infusum est multo excellentius, quam lumen, quod pertinet ad naturam Angelicam. Si verò consideretur secundum id, quod habuit ex subjecto recipiente, seu secundum modum subjecti recipientis, est imperfectior scientia Angelica, quia justa modum cognoscendi connaturalem animæ humanæ species ejus sunt minus unitæ & minus universales, quam Angelicæ, ut dicit Auctor art. 6. utpotè commensuratæ intellectui humano, qui est minus perfectus Angelico, licet aliundè magis multiplicentur. Item, quia Christus per scientiam infusam potest cognoscere cum discursu & conversione ad phantasmata, quod Angelis propter majorem immaterialitatem convenire non potest, ut dicit hic Auctor. Quod si contrarium docuerit in 3. dist. 14. art. 3. q. 4. scilicet species infusæ animæ Christi non esse minus universales speciebus Angelicis, id aperit hic art. 6. retractat.

Queritur 4. utrum scientia infusa Christi fuerit habitualis? R. affirmativè (Ibid. art. 5. o.) Quia licet scientia ejus beata, qua Dei essentiam & alia in ipsa videt, fuerit & sit semper actualis adeoque perfectissima, utpotè excedens modum naturæ humanæ; infusa tamen, de qua hic loquimur, est secundum modum proportionatum, & connaturalem naturæ humanæ: modus autem proportionatus, & connaturalis naturæ humanæ est, ut recipiat scientiam per modum habitus, qua possit uti quando voluerit. Quod tamen non est sic intelligendum, quasi aliquando cessaverit ab omni actu talis scientiæ, sed quod non

& terminus visionis beatificæ. 3. In testimonio Dei revelantis illorum futuritionem: nec iste modus coincidit cum fide, aut Prophetia; non cum fide, quia talis cognitio in Christo non est obscura, sed clara, quatenus est subordinata cognitioni, & scientiæ beatæ: non cum Prophetia; tum quia Prophetia datur tantum ad utilitatem aliorum; tum quia per Prophetiam præcisè cognoscuntur tantum futura, non rationes futurorum, quas tamen Christus per scientiam infusam attingebat, rerum causas, effectus, & circumstantias intelligens.

Repones. D. Thom. 1. p. q. 14. art. 13. & alibi docet, futura non posse cognosci a Deo, nisi proit sunt illi præsentia in sua æternitate; atqui Christus non potest per scientiam infusam illa cognoscere ut præsentia in æternitate, quia non æternitas, sed tempus discretum est mensura scientiæ infusæ: ergo. R. D. Thom. loqui de scientia intuitiva, quam Deus habet de ipsius rebus, ut præsentibus ipsi in æternitate, quæ est mensura suæ cognitionis; non autem de abstractiva, certa tamen, & infallibili, quam habet ratione sui decreti. Undè inferes, scientiam infusam, quam habet Christus futurorum coingentium, non esse intuitivam, sicut ejus scientiam beatam, sed abstractivam, claram tamen, & distinctam: quia tempus discretum, quod est ejus mensura, ut dictum est, non coexistit præteritis, & futuris, sicut æternitas, quæ est mensura scientiæ beatæ.

Colliges 3. Christum per scientiam infusam cognoscere quidditative omnia etiam creata supernaturalia; id exigit ipsius dignitas, quatenus est causa, vel effectiva, vel finalis omnium donorum supernaturalium, & Index hominum: imò probabilius est, ea comprehensive cognoscere. Cum enim ipsi competat cognitio perfectissima, quæ potest esse, & decet; possibilis autem sit comprehensio illorum entium supernaturalium ab intellectu creato, quorum nempe cognoscibilitas est creata, & finita; & aliundè decet summam Christi dignitatem, omnia supernaturalia creata excedentem; probabilius est, eum præfata comprehendere. Nec refert, quædam entia supernaturalia, ut v. gr. lumen gloriæ, visionem beatificam, ipsam unionem hypostaticam esse superioris, & perfectioris immaterialitatis, quam ipsam scientiam infusam; sufficit enim, quod principium radicale cognitionis scientiæ infusæ, quod est unio hypostatica, cujus est proprietates scientia infusa, sit æqualis immaterialitatis, & perfectioris cum objectis; ut illo enim, & principio proximo, quod est scientia, fit unum principium adæquatum intellectiōnis.

Dices: Non potest cognosci sive quidditative, sive comprehensive visio beatificæ, nisi cognoscat, vel quidditative, vel comprehensive objectum, & terminus ejus, scilicet essentia Dei & Trinitatis; atqui nec quidditative, nec a fortiori comprehensive potest cognosci essentia Dei, & Trinitatis per scientiam infusam: ergo. Prob. Sequela Maj. Nulla relatio potest quidditative cognosci, nisi quidditative cognoscat ejus terminus; atqui, &c. ergo. R. N. Maj. ad probat. N. Maj. Sufficit enim, ut quidditative, vel comprehensive cognoscat relatio, quod cognoscat ejus terminus quoad in est, seu quod talis res sit terminus talis relationis: alias nulla creatura quantumvis perfecta posset aliam comprehendere, cum omnis creatura dicat relationem ad Deum tanquam ad primum principium & ultimum finem.

Colliges 4. Christum per scientiam infusam cognovisse saltèm mediata & indirectè omnia mysteria nostræ fidei, etiam SS. Trinitatis, quoad in est: quia, ut dictum est, comprehensive, aut saltem quidditative cognoscebat fidem, & visionem beatificam: ergo & eorum objecta quoad in est. Et, licet nullus effectus creatus dicat habitudinem ad Deum ut trinum, tanquam ad causam, actus tamen fidei & visionis beatificæ dicunt ordinem ad ipsum ut ad objectum; quod sufficit, ut ex illis cognoscat existentia Trinitatis.

Petes: utrum Christus per scientiam infusam cognoscat etiam omnia possibilis? R. negativè: quia, cum in collectione omnium possibilium includantur species alia aliis excellentiores in infinitum, per nullam enim exhauritur divina virtus, necesse foret, quod Christus vel haberet infinitas species, quod implicat, vel haberet aliquam, quæ illa infinita representaret, quod etiam implicat; quia ad representandum objecta infinita, nedum numero, sed specie & perfectione in infinitum crescente diversa, requiritur vis representativa infinita, quæ nulli speciei creatæ convenit, sed soli Verbo increato. Imò, dato talem cognitionem fore possibilem, non tamen congrueret Christo; tum quia foret inconveniens, scientiam infusam esse perfectiorem beatæ; tum quia non conveniret ejus modo connaturali operandi, qui est recipere species in minori universalitate, quam Angeli, ut docet D. Thom. hic art. 6.

